

ĐẠI SỨ QUÁN HỢP CHUNG QUỐC HOA KỲ

Phòng Thông tin - Văn hóa

Tầng 3, Rose Garden Tower, 6 Ngọc Khánh

Hà Nội, Việt Nam

(84-4) 831-4580 -- Fax: (84-4) 831-4601

TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ CỦA BỘ NGOẠI GIAO HOA KỲ

TRIỂN VỌNG KINH TẾ, 5/2001

CUỘC CHIẾN CHỐNG NẠN RỬA TIỀN

LỰC LƯỢNG TÀI CHÍNH ĐẶC NHIỆM CHỐNG RỬA TIỀN

Những cố gắng của Hoa Kỳ và các tổ chức quốc tế làm nổi bật tầm quan trọng của chống rửa tiền gặp phải không ít khó khăn. Trong các bản tường trình và báo cáo trước Quốc hội, các nhà chức trách đều đề cập đến các vấn đề về dữ liệu và phương pháp luận cần được giải quyết trước khi các con số thống kê xác đáng, cụ thể được đưa ra. Một số ý kiến đã đánh giá sơ bộ về các hoạt động rửa tiền quốc tế. Michel Camdessus, nguyên Chủ tịch Quỹ tiền tệ quốc tế đánh giá quy mô của hoạt động rửa tiền trên toàn thế giới vào khoảng 2- 5% của tổng sản phẩm quốc nội trên toàn thế giới- ít nhất vào khoảng 600 tỷ đôla.

Từ cuối những năm 1980 nhiều sáng kiến đã được đưa ra nhằm hạn chế hoạt động tội phạm này. Cơ quan thành công nhất trong việc thống nhất các hoạt động quốc tế chống rửa tiền là *Lực lượng tài chính đặc nhiệm chống rửa tiền*, hay còn gọi là FATF (xem thêm FATF*GAFI tại <http://www.oecd.org/fatf/>).

Vào năm 1989, mối lo ngại ngày một tăng về nguy cơ thâm nhập của nạn rửa tiền vào hệ thống ngân hàng và các tổ chức tài chính đã liên kết các nhà lãnh đạo của Nhóm G7 để thành lập nên FATF. Tổ chức hoạch định chính sách liên chính phủ này có trách nhiệm kiểm soát những mảnh ghép và xu hướng rửa tiền, giám sát hoạt động quốc nội và quốc tế, xác định các vấn đề nảy sinh của việc rửa tiền.

Hiện nay thành phần của FATF gồm có hai tổ chức khu vực - Ủy ban Châu Âu và Hội đồng hợp tác vùng Vịnh và 29 nước, lãnh thổ: Argentina, Áo, Australia, Bỉ, Braxin, Canada, Đan Mạch, Phần Lan, Pháp, Đức, Hy Lạp, Hồng Công, Iceland, Ailen, Italia, Nhật Bản, Luxemburg, Mexico, Hà Lan, New Zealand, Na Uy, Bồ Đào Nha, Singapore, Tây Ban Nha, Thụy Điển, Thụy Sĩ, Thổ Nhĩ Kỳ, Anh và Hoa Kỳ.

40 ĐIỀU KHUYẾN NGHỊ

Để thiết lập một cơ cấu cho hoạt động chống rửa tiền, vào năm 1990 FATF đã đưa ra "40 điều khuyến nghị". Hôm nay đó là những chuẩn mực cho phong trào chống rửa tiền quốc tế. "40 điều khuyến nghị" và "Những điều phụ lục" bao gồm hệ thống tư pháp hình sự và thực thi pháp luật, hệ thống tài chính và sự điều tiết hệ thống đó, và hợp tác quốc tế trong lĩnh vực chống rửa tiền. Những khuyến nghị này đưa ra các nguyên tắc hành động và cho phép các nước áp dụng chúng một cách linh hoạt tùy theo thực trạng và luật pháp ở nước đó.

Vào năm 2000 FATF đã rà soát lại tổng thể những điều khuyến nghị (được rà soát lần cuối vào năm 1996), mặc dầu chúng vẫn còn tính thời sự và có hiệu quả cao. Đợt rà soát này dự kiến kéo dài đến năm 2002. Những vấn đề liên quan cũng được đưa ra trong cuộc gặp gỡ giữa các nước thành viên. Tại diễn đàn này các chuyên gia thực thi pháp

luật và quản lý đến từ các nước thành viên FATF và những tổ chức quốc tế khác đã bàn về những cách thức rửa tiền, những mối nguy hiểm mới nổi, và tất cả những biện pháp hữu hiệu để chống rửa tiền.

Tập san gần đây của FATF có tóm tắt một số nghĩa vụ do những điều khuyến nghị này đưa ra cho các nước thực hiện. Đó là:

- Hình sự hóa việc rửa những khoản tiền thu được từ các tội phạm nghiêm trọng (Điều khuyến nghị thứ tư) và ban hành những quy định về tịch thu các thu nhập có được từ hoạt động tội phạm (Điều khuyến nghị thứ bảy).
- Đòi hỏi các tổ chức tài chính phân loại tất cả khách hàng, kể cả những chủ sở hữu theo uỷ quyền và lập hồ sơ thích hợp (Điều 10 - 12).
- Đòi hỏi các tổ chức tài chính báo cáo về những giao dịch đáng ngờ lên các cơ quan chính quyền có thẩm quyền (Điều 15) và thực hiện các biện pháp kiểm soát nội bộ toàn diện (Điều 19).
- Bảo đảm xây dựng những hệ thống thích hợp để kiểm tra, giám sát các tổ chức tài chính (Điều 26-29).
- Ký kết các điều ước hoặc thỏa thuận quốc tế và ban hành luật quốc gia nhằm tạo điều kiện cho các nước có được sự hợp tác quốc tế toàn diện và hiệu quả ở mọi cấp độ.

FATF đánh giá sự tiến bộ của các nước thành viên trong việc thực hiện 40 điều khuyến nghị thông qua sự tự kiểm tra và thông qua quy trình kiểm tra lẫn nhau. Với hình thức tự kiểm tra, mỗi nước thành viên trả lời bảng câu hỏi chuẩn về thực trạng thi hành khuyến nghị. Với quy trình kiểm tra lẫn nhau, mỗi nước sẽ được một nhóm bốn người chọn từ các nước thành viên FATF gồm các chuyên gia về pháp luật, tài chính và thực thi pháp luật sát hạch.

Khi phát hiện thấy có sự không tuân thủ 40 điều khuyến nghị, FATF sẽ áp dụng một loạt biện pháp gây áp lực lên nước thành viên thất bại hệ thống chống rửa tiền. Bước đầu tiên, nước thành viên không tuân thủ sẽ phải trình báo cáo ở cuộc họp thường kỳ của FATF. Nếu thấy cần đến bước tiếp theo, Chủ tịch của FATF sẽ gửi công văn hoặc phái đoàn cấp cao tới nước đó. Ngoài ra, FATF cũng có thể đưa ra những yêu cầu buộc các tổ chức tài chính chú ý đến những mối quan hệ kinh doanh hoặc giao dịch với các cá nhân, công ty và tổ chức tài chính đóng tại nước đó. Và như giải pháp cuối cùng, nước thành viên có thể bị khai từ khỏi FATF.

NHỮNG NƯỚC VÀ VÙNG LÃNH THỔ THUỘC DIỆN KHÔNG HỢP TÁC

Nhằm thúc đẩy các nước không phải là thành viên với những luật lệ chống rửa tiền lỏng lẻo ban hành các luật lệ mới, vào năm 1999 FAFT đã đưa ra một dự án lớn được biết đến như sáng kiến về những nước và vùng lãnh thổ thuộc diện không hợp tác (NCCT). Bản báo cáo tổng quan đầu tiên vào tháng 6/2000 đã phân các nước này thành bốn loại. 15 nước và vùng lãnh thổ thuộc diện không hợp tác với những vấn đề nghiêm trọng liên quan đến rửa tiền gồm the Bahama, quần đảo Cayman, quần đảo Cook, Dominica, Israel, Lebanon, Liechtenstein, quần đảo Marshall, Nauru, Niue, Panama, Philippines, Rusia, St. Kitts và Nevis, St. Vincent và Grenadines (xem "Bảng phân loại những nước và vùng lãnh thổ thuộc diện không hợp tác" tại http://www.oecd.org/faft/pdf/NCCT2000_en.pdf).

Bản báo cáo hối thúc những nước và vùng lãnh thổ này ban hành và hoàn thiện luật lệ một cách khẩn trương. Báo cáo cũng nhấn mạnh FAFT sẽ tiếp tục đối thoại với NCCT và sẽ trợ giúp kỹ thuật cho NCCT xây dựng và thực thi các chương trình chống rửa tiền. Trong trường hợp NCCT vẫn duy trì các luật lệ bất lợi, FAFT sẽ thực hiện một loạt biện pháp trả đũa, từ việc yêu cầu các nước thành viên kiểm soát chặt chẽ hơn nữa những giao dịch với NCCT cho đến việc ngăn cấm những giao dịch đó.

Trong mỗi phiên họp thường kỳ vào tháng chín/mười, tháng hai, tháng sáu FAFT sẽ thảo luận về những tiến triển liên quan tới NCCT. Trong cuộc họp thường kỳ vào tháng 2/2001 FAFT đã có báo cáo về 15 nước và vùng lãnh thổ thuộc diện không hợp tác. Báo cáo nhận định rằng trong khi chưa một nước và vùng nói trên ban hành và thực thi

những cải cách cần thiết, một số nước đã có những bước tiến đáng kể trong việc hoàn thiện hệ thống chống rửa tiền của mình (xem "Báo cáo về những nước và vùng lãnh thổ thuộc diện không hợp tác" tại http://www.oecd.org/faft/pdf/PR-20010201_en.pdf).

Báo cáo đánh giá rằng Bahama, quần đảo Cayman, quần đảo Cook, Israel, Liechtenstein, quần đảo Marshall và Panama đã ban hành phần lớn, nếu không nói là mọi luật lệ sửa đổi cần thiết. Bước tiếp theo FAFT yêu cầu những nước và vùng đó đệ trình kế hoạch thực hiện chương trình. Trong cuộc họp thường kỳ tới vào tháng 6/2001 FAFT sẽ xem xét kế hoạch đó và bàn về chương trình nghị sự xóa tên những nước và vùng này khỏi danh sách NCCT. Cuộc họp này cũng sẽ xem xét những biện pháp đối với các nước và vùng không có tiến triển kể từ khi họ bị xếp vào diện không hợp tác vào tháng 6/2000.

HỢP TÁC KHU VỰC VÀ HỢP TÁC QUỐC TẾ

Nhằm thúc đẩy việc thực hiện các tiêu chuẩn quốc tế về chống rửa tiền trên toàn thế giới, FAFT đã xúc tiến thành lập các nhóm hành động khu vực. Những nhóm này có địa vị quan sát viên đối với FAFT. Chức năng của các thành viên khu vực này cũng giống như của các thành viên FAFT. Ví dụ như, các nhóm khu vực đánh giá lẫn nhau giữa các thành viên và theo dõi những xu hướng rửa tiền trong khu vực.

Những nỗ lực phát triển các nhóm khu vực của FAFT ở châu Phi và Nam Mỹ đã dẫn đến việc thành lập Nhóm chống rửa tiền ở Đông và Nam Phi, Lực lượng đặc nhiệm về hoạt động tài chính chống rửa tiền ở Nam Mỹ. Những tổ chức khu vực khác theo dạng FAFT là Nhóm chống rửa tiền ở châu Á Thái Bình Dương, Lực lượng đặc nhiệm về hoạt động tài chính ở vùng biển Caribbean, và Ủy ban của Hội đồng Châu Âu PC-R-EV.

Sự hợp tác chặt chẽ với các tổ chức quốc tế còn có nghĩa là FAFT đã dựng nên mạng lưới chống rửa tiền toàn cầu. Nhiều tổ chức tham gia vào cuộc chiến chống rửa tiền với tư cách quan sát viên của FAFT như Ngân hàng Phát triển Châu Á, Ngân hàng tái đầu tư và phát triển châu Âu (EBRD), Ngân hàng Phát triển Liên Hoa Kỳ (IADB), Quỹ Tiền tệ Quốc tế (IMF), Nhóm thanh tra ngân hàng hải ngoại (OGBS), Văn phòng Liên hợp quốc về kiểm soát ma túy và ngăn ngừa tội phạm (UNODCCP). Nhiều tổ chức quốc tế đã hình thành các chương trình chống rửa tiền quan trọng (xem "Những chương trình quốc tế về chống rửa tiền" tại http://www.oecd.org/faft/initiatives_en.htm).

Toàn văn bằng tiếng Anh: <http://usinfo.state.gov/journals/ites/0501/ijee/fatffacts.htm>